

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027411	IES de Cacheiras	Teo	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Proxecto competencial	4º ESO	1	35

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	4
4.1. Concrecións metodolóxicas	8
4.2. Materiais e recursos didácticos	9
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	9
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	9
6. Medidas de atención á diversidade	10
7.1. Concreción dos elementos transversais	11
7.2. Actividades complementarias	11
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	12
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	13
9. Outros apartados	13

1. Introducción

A materia de Proxecto Competencial dirixese ao desenvolvemento das competencias transversais a través da realización de proxectos significativos para o alumnado e da resolución colaborativa de problemas, reforzando a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. As competencias poden entenderse como unha combinación de coñecementos, capacidades e actitudes en que os coñecementos se compoñen de feitos e cifras, conceptos, ideas e teorías que xa están establecidos e apoian a comprensión dunha temática concreta. As capacidades enténdense como a habilidade para realizar procesos e utilizar os coñecementos existentes para obter resultados. As actitudes describen a mentalidade e a disposición para actuar ou reaccionar ante as ideas, as persoas ou as situacións. Nese sentido, as competencias son aquelas que as persoas precisan para o seu desenvolvemento persoal, para resolver situacións e problemas en distintos ámbitos da vida, para crear novas oportunidades de mellora, así como para desenvolver a súa socialización, lograr a continuidade do seu itinerario formativo e inserirse e participar activamente na sociedade en que vivirán e no coidado da contorna natural e do planeta. Estas competencias desenvólvense cunha perspectiva de aprendizaxe permanente, desde a primeira infancia ata a vida adulta, e mediante a aprendizaxe formal, a non formal e a informal en todos os contextos, incluídos a familia, o centro educativo, o lugar de traballo, a contorna e outras comunidades. As competencias poden aplicarse en contextos moi distintos e en diversas combinacións, nas que se solapan e entrelazan, xa que determinados aspectos esenciais nun ámbito apoian a competencia noutro. Entre estas competencias intégranse capacidades como o pensamento crítico, a resolución de problemas, o traballo en equipo, as capacidades de comunicación e negociación, as capacidades analíticas, a creatividade e as capacidades interculturais. Deste xeito, a materia de Proxecto Competencial de 1º ESO do IES de Cacheiras configúrase como un traballo monográfico sobre o cambio climático, e as actividades que se propoñen reforzarán os aspectos máis transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinabilidade e a conexión entre os diferentes saberes. Para facilitar a concreción curricular desta materia establécense tres bloques. No primeiro bloque, o propósito é que cada alumna e cada alumno adquieran as competencias necesarias para prever un plan de traballo de cara á realización dun proxecto e a resolución de problemas. No segundo bloque, unha vez previsto un plan de traballo, o alumnado terá que mobilizar conxuntamente as competencias transversais e os seus coñecementos para, segundo as pautas establecidas, resolver os problemas e executar os proxectos planificados. No terceiro bloque, abórdase a presentación do proxecto competencial por parte do alumnado. Cómpre reforzar a presenza da comunicación nas aulas, e esta materia parece un ámbito adecuado para o facer, polo que máis que a simple exposición do traballado se busca tamén a presentación dun discurso. Por outra banda, neste bloque inclúense aspectos relacionados co emprego de soportes audiovisuais e informáticos que serven de apoio. Desta maneira, a través da realización de proxectos significativos e da resolución colaborativa de problemas, oriéntase o alumnado para comprender a realidade social, resolver conflitos de forma reflexiva, dialogar para mellorar, respectar os valores universais, crear un sistema de valores propios e participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Diseñar un plan de traballo para a realización dun proxecto ou a resolución dun problema a través da definición de obxectivos e das accións para acadalos, tendo en conta as necesidades da contorna.	1			1	1-5	3	1-2-3	
OBX2 - Desenvolver o proxecto segundo a planificación prevista mobilizando conxuntamente as competencias transversais que se requiran.	1-3		5	3	1-3	2	3	

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Presentar os resultados asociados ao proxecto competencial empregando dun xeito respectuoso estratexias e ferramentas de comunicación adecuadas cunha linguaxe verbal e corporal positiva, control das emocións negativas e, de ser o caso, co uso de recursos informáticos e audiovisuais.	1-5	3	3	2-3	1-3			3-4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O cambio climático e a modificación da paisaxe.	Coñecer as xeralidades do proxecto, procurar información e tomar conciencia da problemática do cambio climático e cómo afecta a paisaxe exterior e interior.	33	12	X		
2	O cambio climático: execución	Levar á práctica as solucións acordadas na planificación.	33	12		X	
3	O cambio climático: presentación e avaliación.	Presentar as solucións executadas e avaliar as distintas fases do proxecto así como os resultados.	34	11			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O cambio climático e a modificación da paisaxe.	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Participar de xeito activo nos debates da aula sobre a temática do proxecto.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Identificar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar e seleccionar a información que se precisa.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporalización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Secuenciar e organizar as tarefas.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Propoñer solucións aos problemas atopados.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e a temporalización prevista.	Respectar e seguir a temporalización prevista.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar algúns dos coñecementos teóricos adquiridos á posta en práctica do proxecto.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais previstos para cada tarefa.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Amosar unha actitude resolutiva.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados na fase en que se atope o proxecto.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Presentar as partes do proxecto realizadas.		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Esforzarse por empregar unha linguaxe verbal o máis correcta posible.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Combinar a linguaxe verbal e corporal nas comunicacións e presentacións do proxecto.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Expresar as emocións positivas na exposición e intentar controlar a conduta asociada ás emocións negativas.		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar algún recurso dixital, audiovisual e plástico como apoio da presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporalización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
2	O cambio climático: execución	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar e seleccionar a información que se precisa.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporalización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Secuenciar e organizar as tarefas.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Propoñer solucións aos problemas atopados.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e a temporalización prevista.	Respectar e seguir a temporalización prevista.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar algúns dos coñecementos adquiridos á práctica do proxecto.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais previstos para cada tarefa.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Amosar unha actitude resolutiva.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados no punto da execución do proxecto no que se atope o alumnado.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Presentar as fases realizadas do proxecto		
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Esforzarse por empregar unha linguaxe verbal o máis correcta posible.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Combinar a linguaxe verbal e corporal nas comunicacións e presentacións do proxecto.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Expresar as emocións positivas na exposición e intentar controlar a conduta asociada ás emocións negativas.		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar algún recurso dixital, audiovisual ou plástico como apoio na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporalización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

UD	Título da UD	Duración
3	O cambio climático: presentación e avaliación.	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer a importancia da temática do proxecto que se pretende abordar.	Participar de xeito activo nos debates da aula sobre a temática do proxecto.	TI	100
CA1.2 - Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.	Identificar e determinar os recursos e materiais necesarios para a realización do proxecto.		
CA1.3 - Identificar, seleccionar e analizar a información que se precisa.	Identificar e seleccionar a información que se precisa.		
CA1.4 - Realizar a secuencia e a temporalización das actuacións necesarias para a execución do proxecto.	Secuenciar e organizar as tarefas.		
CA1.5 - Prever as incidencias que se poidan producir no desenvolvemento das actuacións do proxecto e propoñer posibles solucións a estas.	Propoñer solucións aos problemas atopados.		
CA2.1 - Executar as actuacións asociadas coa secuencia e a temporalización prevista.	Respectar e seguir a temporalización prevista.		
CA2.2 - Aplicar os coñecementos axeitados e mobilizar as competencias cos niveis de calidade requiridos.	Aplicar algúns dos coñecementos adquiridos á práctica do proxecto.		
CA2.3 - Empregar, de ser o caso, os recursos e materiais previstos para a execución das actuacións.	Empregar recursos e materiais previstos para cada tarefa.		
CA2.4 - Resolver, dentro do seu nivel de autonomía, ou comunicar as incidencias xurdidas durante a execución das actuacións.	Amosar unha actitude resolutiva.		
CA2.5 - Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.	Valorar os resultados logrados ao termo da execución do proxecto.		
CA3.1 - Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.	Presentar o proxecto realizado e, de ser o caso, os produtos finais obtidos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Empregar unha linguaxe verbal con corrección e claridade, para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Esforzarse por empregar unha linguaxe verbal o máis correcta posible.		
CA3.3 - Empregar unha linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	Combinar a linguaxe verbal e corporal nas comunicacións e presentacións do proxecto.		
CA3.4 - Potenciar as emocións positivas na exposición e controlar, de ser o caso, a conduta asociada ás emocións negativas.	Expresar as emocións positivas na exposición e intentar controlar a conduta asociada ás emocións negativas.		
CA3.5 - Empregar recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos como apoio na presentación do proxecto.	Empregar algún recurso dixital, audiovisual ou plástico como apoio na presentación do proxecto.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procura e selección de información relacionada cos proxectos. - Planificación: secuenciación e temporalización. - Execución de proxectos: dinámicas e roles. - Presentación de proxectos: a expresión verbal e corporal; control das emocións e da conduta. - Uso de recursos dixitais, audiovisuais ou plásticos de apoio á comunicación para a presentación do proxecto.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A materia debe enfocarse ao desenvolvemento no alumnado dunha actitude responsable e crítica a partir da toma de conciencia das problemáticas ás que se enfrontan a sociedade e as persoas que nela conviven, desde unha visión sistémica, tanto local como global, e da reflexión crítica sobre os factores internos e externos que inciden nela, asumindo a responsabilidade persoal na procura de solución para elas. Os deseños dos proxectos ou problemas de traballo serán significativos e desenvolveranse en contextos reais que permitan ao alumnado experimentar e vivenciar o proxecto, ter tempos e espazos de protagonismo, así como obter o recoñecemento da súa valía persoal e das súas contribucións aos diferentes grupos en que desenvolva a actividade, reforzando así a autoestima, a autonomía, a reflexión e a responsabilidade. As actividades que se propoñan dirixiranse a reforzar os aspectos máis transversais do currículo, favorecendo a interdisciplinariedade, a conexión entre os diferentes saberes e a mobilización conxunta das competencias necesarias para utilizar o razoamento lóxico e analizar e axuizar criticamente os problemas sociais e históricos. A realización do proxecto contribuirá á alfabetización informacional e dixital, empregando destrezas e habilidades na procura e na selección de información, o uso ético desta e a xeración de contidos, e introducindo as tecnoloxías da información e da comunicación como ferramentas de documentación e comunicación que lle permitan ao alumnado almacenar, organizar, transferir e presentar o traballo elaborado ao longo do curso. Impulsarase o traballo cooperativo para a realización das tarefas, que lles permita ás alumnas e aos alumnos a análise, a expresión e a interpretación de pensamentos, sentimentos e feitos en distintos contextos sociais e culturais, así como o uso da linguaxe para regular a conduta e relacionarse coas demais persoas O profesorado estimulará a axuda mutua e o traballo colaborativo, co que, a través da comunicación oral, o diálogo e a interacción entre o alumnado, se contribuirá a desenvolver a competencia para participar activamente nun equipo, a análise e a reorganización das propias ideas, o respecto crítico a outros puntos de vista, o recoñecemento dos propios valores e das propias limitacións, a adaptación ás necesidades colectivas e a solidariedade, a asunción de responsabilidades e o respecto ás normas acordadas. O carácter colectivo do proxecto buscará a inclusión do alumnado, desenvolvendo empatía e xenerosidade. Empregaranse distintos métodos, que terán en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do

alumnado e favorecerán a capacidade de aprender por si mesmo. Estes métodos fundamentaranse na relación entre o progreso persoal e o académico, porque equilibrio afectivo e aprendizaxe van unidos e fortalécense mutuamente. As propostas metodolóxicas deben favorecer que se integre na vida cotiá do alumnado o coñecemento de principios, valores e estratexias de regulación emocional, contribuíndo así á súa incorporación á vida adulta de maneira satisfactoria, desenvolvendo a capacidade de asumir os seus deberes e defender os seus dereitos, de exercer a cidadanía activa e de desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida. Na aula débese crear un clima emocional de confianza e seguridade que facilite que, progresivamente, o alumnado acepte a incerteza como unha oportunidade para articular respostas máis creativas, e reforce as súas emocións positivas, aprendendo a manexar a ansiedade e a controlar as condutas asociadas ás emocións negativas, evolucionando desde unha posible falta de confianza inicial ata a satisfacción que supón ter a oportunidade de presentar en público as propias ideas e opinións. Porase a énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Utilizaremos alternativamente os materiais de E-Dixgal e os elaborados polo profesorado, de tal maneira que o portátil do estudante se empregue na clase para realizar algún exercicio, cuestionario ou para unha busca puntual de información. Porén, durante as explicacións e o traballo habitual na clase empregaranse o encerado tanto convencional como dixital. Para a elaboración de carteis ou deseños empregaranse distintos materiais dixitais así como material propio de papelería.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

1. PROPÓSITO DA AVALIACIÓN INICIAL A avaliación inicial debe proporcionar información relevante sobre os niveis xerais do grupo e do alumnado que os integra para servir de punto de partida e para a contextualización do proxecto a desenvolver durante o curso académico. A avaliación inicial pode ser moi útil para orientar a programación, a metodoloxía a empregar e a organización da aula, así como para axustar a actuación docente ás necesidades, intereses e posibilidades do alumnado. 2. RECOLLIDA DE INFORMACIÓN Na avaliación inicial recollerase información sobre os coñecementos previos que ten o alumnado antes de empezar a desenvolver o proxecto.

O formato de recollida de información pode ir desde a elaboración de cuestionarios en papel, na Aula Virtual ata convesas informais, debates, etc na propia aula. A avaliación inicial levarase a cabo durante as primeiras semanas do curso. 3. TOMA DE DECISIONS Unha vez analizada toda a información, tomarase decisións sobre os seguintes aspectos: -Punto de partida do proxecto. -Forma de traballo na aula: organizar grupos, compañeiros/as de pupitre e lugar na aula, tipos de materiais... -Aspectos organizativos: distribución das etapas do proxecto, cambios na temporalización, organización da avaliación...

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	33	33	34	100
Táboa de indicadores	100	100	100	100

Criterios de cualificación:

CUALIFICACIÓN POR AVALIACIÓN: O grao de consecución dos criterios de avaliación das distintas unidades da materia establecerase do seguinte xeito: a) Mediante entregas de traballos teóricos e prácticos, dos que o alumnado coñecerá os indicadores de logro. A nota deste apartado será a media aritmética de todos os traballos, valorándose cun 0 os non presentados. A nota será menor, de entregarse a tarefa fóra de prazo, no caso de aceptarse. Peso porcentual na nota de cada avaliación: 70% b) A través do grao de implicación activa no proceso de investigación e busca de solucións nas diferentes fases do proxecto así como a súa posta en práctica. 30% É importante que se cumpran as instrucións dadas polo profesorado en canto a emprego de materiais, forma de presentación e exposición dos traballos, etc e que os traballos sexan entregados nas datas indicadas, xa que iso será tido en conta na avaliación. O traballo debe facerse na aula e, nalgúns casos, en outras dependencias do centro. Según o tipo de traballo a realizar poderá rematarse na casa. Os indicadores de logro corresponderanse cos criterios de avaliación e se se poden aplicar en forma de rúbricas, listas de cotexo, escalas de valoración, ou outros instrumentos. **CUALIFICACIÓN FINAL:** A nota final consistirá nunha media aritmética entre as tres avaliacións. Criterios de cualificación:

Criterios de recuperación:

RECUPERACIÓN AO LONGO DO CURSO O ideal para que o alumnado poida ir superando as dificultades en canto son destacadas, é que reincida sobre os obxectivos non acadados, por medio da reelaboración de traballos. Así, para poder recuperar as notas das avaliacións non superadas, o alumnado poderá repetir os traballos con notas inferiores a 5 e os non entregados. Para o cálculo da media, a nota dos traballos repetidos substituirá á dos anteriores. Ditas entregas faranse de xeito periódico, en cada trimestre, nas datas indicadas polo profesorado.

RECUPERACIÓN FINAL: O alumnado que non supere a materia unha vez avaliados os tres períodos citados, pode presentarse a unha avaliación final que consistirá nunha proba escrita sobre os contidos abordados durante o proxecto

6. Medidas de atención á diversidade

El principal objetivo de estas medidas es el seguimiento del alumnado que requiere una atención especial en función de sus características, motivaciones o circunstancias educativas y personales, y el de aquel alumnado que permanece en un año más en el mismo curso, siguiendo el artículo 52 de la Orden del 8 de septiembre de 2021 de atención a la diversidad en la que se regula el plan específico personalizado de este alumnado. Con carácter general la enseñanza debe de tener una naturaleza individualizada, que tome en consideración el punto de partida de cada alumno o alumna, trabajando en la medida de lo posible de manera particular sobre la motivación, sus intereses y sus capacidades de aprendizaje. En este sentido se debe prestar atención especial al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo. Así se tomarán medidas como: Metodologías que favorezcan la participación de todo el alumnado: aprendizaje cooperativa, aprendizaje seguida de cerca por el tutor, mayor participación, combinación de actividades (individual, por grupos, exposición, investigación, etc...) , aprendizaje autónoma etc...Diversificar procedimientos de evaluación, reforzar valores y determinadas capacidades de tipo emocional, reuniones periódicas del equipo docente convocadas por el profesorado tutor. Seguimiento de casos e intervención cuando la situación aconseje. Otras medidas como la ampliación y el ahondamiento para alumnado que lo requiera, recuperación, refuerzo etc,,,

Estas medidas se podrán tomar en los siguientes casos: alumnado con altas capacidades intelectuales, alumnado con necesidades educativas especiales, alumnado con integración tardía al sistema educativo, alumnado que permanece más de un año en el mismo curso. Para el alumnado con dificultades de aprendizaje, el profesorado de la materia preparará y entregará al alumnado un material de apoyo que se elaborará determinando aquellos aspectos que el alumnado no consigue hacer, los contenidos que hay que trabajar y la metodología que hay que utilizar. Durante la clase podrán resolverse las posibles dudas mientras el resto de compañeros prepara la actividad. El tipo de trabajo que se preparará obedecerá a una amplia gama de ejercicios y actividades , estructurada de la siguiente forma: ejercicios previos para comprender mejor la materia, ejercicios prácticos variados para desasorrar los contenidos necesarios, ejercicios de repaso de aquellos conocimientos menos adquiridos. De la misma forma, el alumnado que muestre un especial interés, se procurará entregar material (todo tipo de recursos materiales y recursos en red) para ofrecerle la posibilidad de profundizar en aspectos concretos del programa de contenidos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X
ET.2 - Expresión oral y escrita	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X	X	X
ET.4 - Competencia digital	X	X	X
ET.5 - Emprendimiento social y empresarial		X	X
ET.6 - Fomento del espíritu crítico y científico	X	X	X
ET.7 - Educación emocional y en valores	X	X	X
ET.8 - Igualdad de género	X	X	X
ET.9 - Creatividad	X	X	X
ET.10 - Evitar comportamientos, estereotipos y contenidos sexistas así como los que supongan discriminación por razón de origen	X	X	X
ET.11 - Educación para la sostenibilidad y el consumo responsable	X	X	X
ET.12 - Prevención y resolución de conflictos	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visitas a centros relacionados con ecología y reciclaje... Salidas a espacios naturales del entorno.	Excursiones para conocer como funcionan los centros de reciclaje ou instituciones de investigación sobre el reciclaje así como salidas para analizar cambios en el paisaje del entorno.	X	X	X
Charlas informativas sobre contenidos relacionados con la temática del proyecto (ecología, reciclaje, consumo, ...)	Charlas impartidas por todo tipo de profesionales que tengan cierto interés en nuestro alumnado.	X	X	X
Participación en premios y distintos certámenes relacionados con la temática del proyecto.	Concursos dentro y fuera del centro que les ayuden a aprender a presentar un proyecto.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Realización de proyectos interdisciplinares	Participar en las propuestas de otros departamentos.	X	X	X

Observacións:

Podrán realizarse estas actividades en cualquiera de las evaluaciones dependiendo de la disponibilidad horaria y de las fechas de ejecución de las mismas.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1. El trabajo de aula (contenidos, metodología, temporalización) se corresponden con lo previsto en la programación.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
2. Los resultados de evaluación son los esperados a partir del trabajo y actitud mostrada por el alumnado.
Medidas de atención á diversidade
4. Se detectarán con celeridad los casos ACNEAE, se identificará su casuística particular y se ponen en marcha las medidas precisas en colaboración con el Departamento de Orientación.
Outros
3. Los resultados de evaluación al final de curso son los esperados en función del trabajo y actitud mostrada por el alumnado y reflejen las medidas tomadas durante el curso.
5. EL grado de satisfacción del alumnado con la materia y con la persona docente es alto y responde a lo planificado en la programación.

Descrición:

Estes cinco indicadores son esenciais en este punto de la programación y exigen unas metodologías, instrumentos y temporalización distintas para poder ser medidos. 1.- El trabajo de aula (contenidos, metodología, temporalización) se corresponde con lo previsto en la programación. Para evaluar este indicador de logro la persona docente debe revisar con regularidad que tanto los contenidos, los tiempos y el modo en el cual se está trabajando en el aula son los que se corresponden con lo establecido en la programación. En caso de que haya divergencias, estas, así como sus causas, deben ser consignadas en las actas del departamento para, al finalizar el curso, hacer una valoración que sirva para modificar la programación del curso siguiente. El hecho de que la aplicación PROENS establezca un seguimiento por UD, marca ya la temporalización de este trabajo. Instrumento: tabla de indicadores.

2.- Los resultados de la evaluación son los esperados a partir del trabajo y actitud mostrada por el alumnado. La persona docente normalmente tiene una previsión de los resultados que tendrán las personas discentes según sus observaciones diarias en el aula. Es importante que esta previsión se cumpla, dado que eso evidenciará que la observación y las impresiones recibidas durante la evaluación son las correctas. Este acierto en la previsión permitirá a la persona docente dar consejos útiles y, en su caso, tomar las medidas oportunas para que el alumnado mejore su rendimiento académico, de ser el caso. Instrumento: tabla de indicadores donde se exprese la relación entre el resultado previsto y el resultado conseguido.

3.- Los resultados a final de curso son los esperados en función del trabajo y actitud mostrada por el alumnado y reflejan las medidas tomadas durante el curso. Derivación lógica del indicador de logro anterior, este pretende medir el acierto de la observación como, en particular, la efectividad de las medidas tomadas durante el curso para mejorar

el rendimiento académico del alumnado. Instrumento: tabla de indicadores donde se exprese la relación entre el resultado previsto y el resultado conseguido.

4.- Se detectan con celeridad las y los ACNEAE, y su casuística particular y se ponen en marcha las medidas precisas en colaboración con el Departamento de Orientación. La evaluación de este indicador de logro se puede hacer a principios del mes de noviembre, momento en el que todo el alumnado con necesidades especiales debería estar identificado y las medidas a tomar ya planificadas. Además de la observación directa de la persona docente en el aula, es muy importante el correcto aprovechamiento y diseño de la evaluación inicial y, en especial, la coordinación y contacto habitual con el Departamento de Orientación.

5.- El grado de satisfacción del alumnado con la materia y con la persona docente es alto y responde a lo planificado en la programación. La satisfacción del alumnado con el trabajo realizado en el aula por la persona docente es uno de los aspectos menos desarrollados en la práctica docente en general, y puede, bien administrado, ser una fuente muy positiva y rentable de información tanto para el enfoque de la materia desde un punto de vista académico como desde el punto de vista de la labor docente. El mejor procedimiento para medir este indicador de logro es un cuestionario anónimo que se propondrá al alumnado para que cubra al final de cada evaluación. Este cuestionario debe permitir que el alumnado valore los siguientes aspectos: 1) Su satisfacción con los contenidos de la materia 2) Su satisfacción con la metodología desarrollada y el ambiente de trabajo en el aula. 3) Su satisfacción con la propia persona docente y el trato por esta dispensado. Estos bloques permiten obtener una información imprescindible para valorar el desarrollo de la materia en general y son, junto con indicadores anteriormente citados, un instrumento básico para la introducción de modificaciones en la programación.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

La programación se revisará al empezar el curso, a partir de las propuestas de mejora del curso anterior que se hicieran constar en la correspondiente memoria del departamento. Una vez analizados los resultados del curso pasado debemos revisar los criterios de evaluación para confirmar que se adaptan a las recomendaciones pedagógicas. Durante el curso, se hará un seguimiento de la programación con una periodicidad mensual. Se comprobará el grado de consecución de los objetivos y se harán constar los aspectos destacadados en torno al discurrir del curso en las correspondientes reuniones del departamento. La evaluación del proceso de enseñanza puede realizarse en estos momentos: 1) Al terminar cada unidad didáctica, para identificar carencias en el alumnado; 2) Al terminar cada trimestre, una vez obtenidos los resultados de la evaluación. En cuanto al procedimiento de seguimiento, las herramientas empleadas para analizar los indicadores de logro pueden consistir en:

-Hoja de registro donde ir anotando los aspectos más cuantificables, diario de aula, rúbrica de autoevaluación que facilite cuantificar el grado de consecución de aspectos concretos, estadísticas de resultados, cuestionarios y encuestas al alumnado...No debemos olvidar que nuestra programación debe poder ser consultada por el alumnado y especialmente, los criterios de evaluación deberán estar accesibles en el aula virtual, en el blog, o entregados en papel.

9. Outros apartados